

APSTIPRINĀTA
ar Rīgas domes 19.06.2020. lēmumu Nr. 420

**Rīgas pašvaldības aģentūras
“Rīgas pieminekļu aģentūra”**

**DARBĪBAS STRATĒGIJA
2020–2022**

Rīga 2020

Satura rādītājs

Ievads.....	3
I Darbības mērķi.....	3
II Aģentūras izveidošana, personāls un darbības noteikumi	4
III Aģentūras funkcijas un darbības virzieni.....	5
IV Aģentūras sniegtie pakalpojumi un to pieejamība	5
V Aģentūras darbības tehniskais nodrošinājums	5
VI Aģentūras darbības stratēģijas 2017.–2019. gadam īstenošanas rezultāti un novērtējums....	6
VII Aģentūras finansēšanas avoti, izlietošanas principi un ieņēmumu izlietojums	11
VIII Aģentūras attīstības prioritātes.....	12
IX Stratēģijas aktualizēšanas un īstenošanas novērtēšanas kārtība ..Error! Bookmark not defined.	

Ievads

Rīgas pašvaldības aģentūras “Rīgas pieminekļu aģentūra” (turpmāk – Aģentūra) darbības stratēģija 2020.–2022. gadam izstrādāta, pamatojoties uz Publisko aģentūru likuma 23. pantu par pašvaldības aģentūras darbības plānošanu trim gadiem. Līdz 2019. gadam Aģentūras darbību noteica Aģentūras vidēja termiņa darbības stratēģija 2017.–2019. gadam.

Aģentūras darbības stratēģijas 2020.–2022. gadam galvenais mērķis ir noteikt stratēģiskos virzienus pieminekļu saglabāšanā un uzturēšanā – sekmēt pieminekļu aprūpes kvalitāti, ilgtspējīgu attīstību un pieejamību (iesaistīšanu Rīgas pilsētas publiskajās, kultūras un izglītības norisēs, tai skaitā, tūrismā), uzlabojot kopējo dzīves kvalitāti, estētisko vērtību saglabāšanu un to izmantošanu pilsētas attīstībā.

Atbilstoši Aģentūras nolikumam termins “pieminekļi” ietver: Rīgas pilsētas publiskajā ārtelpā esošos monumentālos, figurālos un portretiskos pieminekļus, memoriālos ansambļus, arhitektoniski dekoratīvos pieminekļus, piemiņas zīmes, dekoratīvās skulptūras un tēlnieciski dekoratīvos elementus. Kā īpaši kultūrvēsturiski un valstiski nozīmīgi pieminekļi Aģentūras darbībā tiek noteikti Brīvības pieminekļis un Rīgas Brāļu kapi.

Pamatojoties uz Rīgas domes 20.12.2016. lēmuma Nr.4651 “Par sabiedrības vajadzībām nekustamo īpašumu (kadastra Nr.01000260020 un kadastra Nr.01000260023) daļu un nekustamā īpašuma (kadastra Nr. 01000262006) atsavināšanu” 11.2. punktu, Aģentūra nodrošina Valsts nozīmes arhitektūras pieminekļa “Dārzu un parku ansamblis “Lielie kapi” ar memoriālajām celtnēm” (valsts aizsardzības Nr. 6636) un Jēkaba kapu teritorijā (turpmāk – Lielie kapi) esošo kultūrvēsturisko vērtību apzināšanu un saglabāšanu; strādā pie to saglabāšanas, konservācijas un atjaunošanas plāniem un priekšlikumiem nākotnes attīstības vīzijai.

I Darbības mērķi

Aģentūras darbības mērķis ir īstenot Rīgas pilsētas sabiedrisko pieminekļu saglabāšanas un uzturēšanas politiku, kas ietver:

- pieminekļu pārņemšanu valdījumā un pārvaldīšanu;
- pieminekļu apzināšanu, uzskaiti, dokumentēšanu;
- saglabāšanas-aprūpes programmu izstrādi;
- monitoringu;
- administratīvi saimniecisko uzturēšanu;
- restaurācijas nodrošināšanu;
- pieminekļu un to saglabāšanas popularizēšanu;
- demontēto pieminekļu un to detaļu uzskaitīšanu, novērtēšanu, arhivēšanu, uzglabāšanu.

II Aģentūras izveidošana, personāls un darbības noteikumi

Ar Rīgas domes 16.12.2003. lēmumu Nr. 2735 “Par Rīgas pilsētas pašvaldības bezpeļņas uzņēmuma “Brīvības pieminekļa un Rīgas Brāļu kapu pārvalde” reorganizāciju par Rīgas pašvaldības aģentūru “Rīgas pieminekļu aģentūra”” 2004. gadā Rīgas pilsētas pašvaldības bezpeļņas uzņēmums “Brīvības pieminekļa un Rīgas Brāļu kapu pārvalde” tika reorganizēta par Aģentūru, kas līdz 21.02.2011. darbojās, pamatojoties uz Rīgas domes 06.04.2004. nolikumu Nr. 97 “Rīgas pašvaldības aģentūras “Rīgas pieminekļu aģentūra” nolikums”, bet no 22.02.2011. darbojas, pamatojoties uz Rīgas domes 15.02.2011. nolikumu Nr. 96 “Rīgas pašvaldības aģentūras “Rīgas pieminekļu aģentūra” nolikums” (turpmāk – Nolikums). Kontroli pār Aģentūru īsteno Rīgas domes Pilsētas attīstības komiteja.

2013. gadā Aģentūrai tika nodota lietošanā zemesgabala daļa 9357 kv.m platībā un 2014. gadā 14 643 kv.m platībā Varoņu ielā 13, Rīgā, kurā Aģentūra uzsāka teritorijas sakopšanas un labiekārtošanas darbus un novietoja Lielo kapu pieminekļu elementus. Saskaņā ar Nolikuma 5.4. apakšpunktu, Aģentūra veic demontēto un restaurācijas gaitā nomainīto pieminekļu detaļu uzskaitīšanu, uzglabāšanu un atbilstošas krātuves izveidošanu. Aģentūra jau kopš 2006. gada risina jautājumu par demontēto pieminekļu un to detaļu krātuves izveidi, kurā iespējams būtu izvietot arī publiski pieejamu ekspozīciju (pieminekļu parks) un uzcelt, iekārtot aktuāli nepieciešamo restaurācijas centru. Minētajam nolūkam pēc Aģentūras iniciatīvas tika mainīts teritorijas zonējums (atļautā izmantošana) neizmantotajam Rīgas pilsētas pašvaldības īpašumā esošam zemesgabalam Varoņu ielā 13, Rīgā, kurā atrodas daļa Lielo kapu demontēto pieminekļu elementu. Arhitekts A. Zavadskis (SIA “ADZ birojs”) pēc Aģentūras pasūtījuma ir izstrādājis koncepciju iecerētā akmens restaurācijas centra izveidei, kurā ietverta arī vizualizācija un skices (iesniegts Rīgas domes investīciju programmā līdz 2019. gadam, nav atbalstīts). Diemžēl, līdzekļu trūkuma dēļ līdz galam vēl nav atrisināts jautājums par demontēto un restaurācijas gaitā nomainīto pieminekļu detaļu krātuves izveidošanu.

Lielo kapu teritorija Aģentūras apsaimniekošanā ir kopš 2016. gada decembra, pamatojoties uz Rīgas domes 20.12.2016. lēmuma Nr.4651 “Par sabiedrības vajadzībām nekustamo īpašumu (kadastra Nr.01000260020 un kadastra Nr.01000260023) daļu un nekustamā īpašuma (kadastra Nr. 01000262006) atsavināšanu” 11.2. punktu.

Aģentūrā uz 01.01.2020. strādā 28 darbinieki, no tiem 11 ir administratīvie darbinieki (iestādes un nodaļu vadība, finanšu pārvaldība, lietvedība un personāla dokumenti, juridiskie dokumenti, iepirkumu un saimnieciskais nodrošinājums, projektu vadība, pieminekļu restaurācijas projektu izstrādāšana un vadība); 3 speciālisti (pieminekļu restaurācija, aprūpe un dārkopība), 14 – Rīgas Brāļu kapu un publiskajā ārtelpā esošo pieminekļu uzturēšanā un apsaimniekošanā nodarbinātie darbinieki.

Darbinieku izglītība:

maģistrs – 4;

bakalaurs – 6;

pirmā līmeņa profesionālā izglītība – 1;

vispārējā vidējā/vidējā profesionālā – 16;

vispārējā pamatizglītība – 1.

Sadalījumā pa vecuma grupām:

no 31 līdz 50 gadiem – 9;

no 51 līdz 62 gadiem – 12;

vairāk kā 63 gadi – 7.

Aģentūras darbiniekiem tiek veikta veselības apdrošināšana.

III Aģentūras funkcijas un darbības virzieni

Aģentūrai ir šādas funkcijas:

- pieminekļu pārņemšana valdījumā un pārvaldīšana;
- pieminekļu:
 - a) apzināšana un uzskaitē;
 - b) monitorings un saglabāšanas programmas izstrāde;
 - c) saimnieciskā uzturēšana, uzturēšanas organizēšana un vadība;
 - d) restaurācija un aprūpe;
 - e) izpētes un restaurācijas projektēšanas organizēšana;
 - f) restaurācijas organizēšana;
 - g) restaurācijas projektēšana un restaurācija Aģentūras kompetences ietvaros;
- pieminekļu datu bāžu uzturēšana;
- pieminekļu un to saglabāšanas popularizēšana:
 - a) pieminekļu datu bāžu pieejamības nodrošināšana, informācijas izplatīšana dažāda veida izdevumos, plašsaziņas līdzekļos u.c.;
 - b) dalība dažāda veida pasākumos par kultūras mantojuma saglabāšanas, izmantošanas un pētniecības problēmām Latvijā un ārpus tās;
 - c) pieminekļu integrācijas veicināšana pilsētvidē un sabiedriskajā apritē.

IV Aģentūras sniegtie pakalpojumi un to pieejamība

Aģentūra, pieejamā finansējuma ietvaros, pilda Rīgas pilsētas pašvaldības pasūtījumu pieminekļu saimniecības uzturēšanā sistemātiski veicot pieminekļu apzināšanu, uzskaiti, pārņemšanu valdījumā, monitoringa, to saglabāšanas programmai izstrādi un saimnieciskās uzturēšanas un aprūpes, restaurācijas, projektēšanas darbus. Aģentūras pārstāvji piedalās dažāda veida pasākumos, kas saistīti ar kultūras mantojuma saglabāšanas, izmantošanas un pētniecības problēmām, veic un piedalās sabiedriskās aktivitātēs, kas saistītas ar pieminekļiem.

Aģentūra nesniedz maksas pakalpojumus privātpersonām, jo tai nav deleģētas šādas funkcijas. Atsevišķi informācijas pieprasījumi par pieminekļiem, Rīgas Brāļu kapu un Lielo kapu apbedījumiem un citiem objektiem tiek saņemti reti, lai būtu pamats apstiprināt attiecīgus maksas pakalpojumus.

V Aģentūras darbības tehniskais nodrošinājums

Aģentūras birojs atrodas Rīgas pilsētas pašvaldībai piederošās telpās Gaujas ielā 19A, Rīgā, kas atrodas Aģentūras galveno objektu – Rīgas Brāļu kapu un Lielo kapu tiešā tuvumā, kā arī tuvu pilsētas centram. Telpu platība ir piemērota Aģentūras vajadzībām.

Aģentūrai ir nepieciešamais biroja tehniskais aprīkojums darbības nodrošināšanai – mēbeles, stacionārā un mobilā datortehnika, projektor, pavairošanas tehnika.

Sabiedrisko pieminekļu apkopei nepieciešamais tehniskais aprīkojums: specializēts kravas pasažieru mikroautobuss (tiek nomāts uz sezonu no SIA “Rīgas Satiksme”), augstspiediena mazgāšanas iekārta ar mikroautobusā uzstādāmu 1 m³ tilpuma ūdens tvertni, kompresors, strāvas ģenerators, rokas elektroinstrumenti, mehāniskie un ķīmiskie tīrīšanas līdzekļi u.c. nepieciešamais, lai sekmīgi veiktu pieminekļu sezonālo aprūpi un nelielus restaurācijas darbus.

Pieminekļu ikdienas aprūpei Aģentūras darbinieku rīcībā ir 2 traktori ar piekabēm, 4 zāles pļāvēji, 3 trimmeri, motorzāģis, 3 lapu pūtēji, 3 sniega pūtēji, apmaļu griezējs, kā arī viss darbam nepieciešamais inventārs – ķerras, lāpstas, grābekļi. Rīgas Brāļu kapu ansamblim piegulošajā teritorijā, kas nodota Aģentūras lietojumā, ir iekārtots tehnikas novietošanai piemērots saimnieciskais sektors.

Pakāpeniski, Varoņu ielā 13, Rīgā, tiek labiekārtota teritorija demontēto pieminekļu elementu uzglabāšanai un pieminekļu restaurācijai.

VI Aģentūras darbības stratēģijas 2017.-2019. gadam īstenošanas rezultāti un novērtējums

Aģentūras valdījumā un bilancē šobrīd ir 137 pieminekļi. Saskaņā ar Rīgas domes lēmumiem par pieminekļu dāvinājumu pieņemšanu Aģentūrai 2017.–2019. gados nodoti 3 pieminekļi:

- a) Rīgas domes 19.09.2018. lēmums Nr. 1577 “Par dāvinājumu – 1944. gada nacistu okupācijas laikā Latvijā piespiedu darbos bojā gājušo un nogalināto ungāru ebreju sieviešu piemiņai veltītā pieminekļa pieņemšanu”;
- b) Rīgas domes 25.04.2018. lēmums Nr. 1095 “Par dāvinājumu – memoriāla “Hačkars” pieņemšanu”;
- c) Rīgas domes 25.04.2018. lēmums Nr. 1094 “Par dāvinājumu – piemiņas zīmes “1941. gada deportācijas vagoni” Torņkalnā pieņemšanu”.

Pārskata periodā paveiktais:

Līdz 2019. gada beigām Aģentūra veikusi 190 Rīgas pilsētas publiskajā ārtelpā esošo pieminekļu apzināšanu un uzskaiti, kā arī 137 valdījumā esošo pieminekļu monitoringu, saglabāšanas programmas izstrādi un saimniecisko uzturēšanu. Pilnveidotas un papildinātas uzskaitē esošo pieminekļu pasēs, kurās ietverta būtiska informācija par pieminekļiem, tā iniciatoriem un autoriem – tēlniekiem, arhitektiem utt. Veikta Aģentūras valdījumā esošo pieminekļu restaurācija un ikgadējā sezonālā apkope.

Lielo kapu teritorijā (28, 6 ha) veikta brīvstāvošo pieminekļu un kapa vietu metāla elementu uzskaitē, kartografēšana, fotofiksācija un esošā stāvokļa novērtējums. Šajā teritorijā atrodas Rindu kapliču portālu siena un 29 brīvstāvošas kapliņas, 481 pieminekļis, 98 kapu plāksnes un kapa vietu iežogojuma metāla elementi, no kuriem valsts aizsargājamo pieminekļu sarakstā kā atsevišķi objekti iekļauti:

- vēstures pieminekļi – 15 vienības;
- mākslas pieminekļi – 22 vienības.

6.1. Sabiedrisko pieminekļu nodaļas darba rezultāti:

Aģentūras uzskaitē ir 190 publiskajā ārtelpā esošie pieminekļi, valdījumā un bilancē - 137 pieminekļi (t.sk. Brīvības piemineklis un memoriāli, vēsturiskie un jaunie uzstādītie pieminekļi, dekoratīvas skulptūras, vides objekti, piemiņas zīmes, piemiņas plāksnes).

Paveiktie darbi:

- Brīvības pieminekļa restaurācija;
- Aleksandra vārtu restaurācija;
- dekoratīvās skulptūras *Tautas dziesma* atjaunošana-restaurācija;
- dekoratīvo skulptūru *Koklētājs ar bērniem*, *Smilšu pulkstenis*, *Celties cīņai*, *Māte ar bērnu*, veltījuma Kārlim Eglem, piemiņas akmeņa Garlībam Merķelim, kapa pieminekļa Augustam Dombrovskim restaurācija un aprūpe;
- pieminekļu Kārlim Ulmanim, Alfrēdam Kalniņam un Ernestam Brastiņam aprūpe-restaurācija;
- pieminekļa Vispārējo latviešu Dziesmu svētku simtgadei aprūpe-restaurācija;
- pieminekļa koncentrācijas nometnes “*Rīga-Kaiserwald*” upuriem aprūpe-restaurācija;
- memoriāla Nacisma upuru piemiņas vieta, Rumbulā, remonta darbi un teritorijas labiekārtošana;
- pieminekļa 1. bruņotā divizona Autotanku pulka karavīriem restaurācija;
- skulptūru *Mana zeme* un *Jaunība* restaurācija;
- memoriāla komunistiskā terora upuru piemiņai, Torņakalnā, aprūpe-restaurācija;
- Brīvības pieminekļa iekštelpu labiekārtošana; fotoekspozīcijas par svinīgo pasākumu norisi pie pieminekļa vēsturiskajos laika posmos uzstādīšana;
- 49 pieminekļu informatīvo zīmju uzstādīšana, rekonstruēšana un bojāto zīmju atjaunošana.

Veikta Aģentūras valdījumā esošo pieminekļu apkope (tīrīšana, mazgāšana, sīku defektu novēršana, teritorijas ap pieminekļiem sakārtošana) saskaņā ar aprūpes plānu un pieminekļu aprūpes specifikāciju. Apsekoti pieminekļi un noteiktas to aprūpes programmas.

6.2. Rīgas Brāļu kapos paveiktie darbi

Restaurācijas-aprūpes darbi:

- centrālā kapu lauka C sektora uzeju ar laukumiem un deformētā mūra fragmenta restaurācija;
- centrālā kapu lauka C sektora perimetrālās sienas šūnakmens apšuvuma aprūpe-restaurācija;
- centrālā kapu lauka noslēdzošās sienas kreisās puses aizmugures un trīs strūklaku-aku apkope un aizsargpārklājumu atjaunošana;
- veikta akmens virsmu attīrīšana, lokāla pieveidošana, protezēšana, konservācija-nostiprināšana un aizsargapstrāde noslēdzošajai sienai (bareljefiem, ģerboņu galerijai, skulpturālajai grupai *Māte Latvijas ar kritušajiem dēliem*, postamentam, četriem heraldiskiem tēliem), ziedu altāra atbalsta sienai, centrālā kapu lauka skulptūrām *Sērojošais jātnieks I* un *Sērojošais jātnieks II*;

- veikta četru depozitāriju iekštelpu atjaunošana.

Regulārie ikdienas darbi:

- 100 bojāto kapu plāksņu nomaiņa, lokāla regulārā kapu plāksnīšu tīrīšana;
- lokāla tehnisko elementu atjaunošana (šuvojums, noseğumi);
- veikta ikdienas aprūpe un uzturēšana;
- vainagotas Holandes liepas un piramidālās gobas, formētas Rietumu tūjas;
- zālāju, puķu dobju, apstādījumu kopšana un atjaunošana;
- ansambļa vēsturiskās ainavu arhitektūras saglabāšana;
- pamatojoties uz privātpersonu sniegto informāciju par Rīgas Brāļu kapos apbedītajām personām, tiek papildināta vai precizēta informācija uz kapu plāksnēm.
- ziedotāju saraksts depozitārijā *Godam un Pateicībai* regulāri tiek papildināts;
- veikta bezmaksas sabiedriskās tualetes uzturēšana un iekštelpu kosmētiskais remonts.

Sadarbības projekti:

- nodibinājums “Rīgas Brāļu kapu un Latvijas vēsturiskā mantojuma fonds” par saziēdotiem līdzekļiem veicis centrālo vārtu kreisās puses sienas ar tēlniecisko grupu *Sērojošie jātņieki* un labās puses sienas aprūpe-restaurācija; izgatavota centrālo vārtu zvana kopija un uzstādīta vēsturiskajā vietā;
- par AS “Latvenergo” ziedojumu un LR Kultūras ministrijas piešķirto finansējumu realizēts Rīgas Brāļu kapu elektroapgādes sistēmas un skulptūru izgaismojuma projekts.

Atbilstoši budžetā piešķirtajam finansējumam 2017.–2019. gadā Rīgas Brāļu kapos tiek veikti ikdienas aprūpes un uzturēšanas darbi. Tas ir izcilākais un lielākais Latvijas memoriālais ansamblis, kas veltīts Pirmā pasaules karā (1914–1918) un Latvijas Brīvības cīņās (1915–1920) kritušajiem karavīriem. Memoriālu apmeklē daudz interesentu un tajā notiek valstiski un sabiedriski svarīgi pasākumi. Rīgas Brāļu kapu pastāvīga uzturēšana atbilstošā līmenī ir ļoti būtiska Aģentūras darbības joma, kā arī memoriāla vēsturiskās ainavu arhitektūras saglabāšana prasa ievērojamu ikdienas darbu – zaļās zonas un apstādījumu kopšanu, atjaunošanu, tīrības un kārtības uzturēšanu atbilstoši piešķirtajam finansējumam.

6.3. Lielajos kapos paveiktie darbi

2017.–2019. gados veikta brīvstāvošo pieminekļu uzskaitē, kartografēšana un esošā stāvokļa novērtējums (sastādītas 420 uzskaites kartiņas) un uzskaitīti kapu vietu metālā elementi (sastādītas 86 uzskaites kartiņas). Šī informācija viedo pamatu datu bāzei un esošo pieminekļu stāvokļa tālākam monitoringam.

Veikta vēstures avotu un literatūras bāzes apzināšana dažādās kultūratmiņu institūcijās, piemēram, muzejos, bibliotēkas, arhīvos u.c. kas veido pamatinformācijas bāzi tālākajiem zinātniskajiem pētījumiem par Lielo kapu attīstību un tajos apglabāto personu biogrāfijām.

Pieminekļu kvalitatīvam monitoringam veikta visu brīvstāvošo kapliču fasāžu 3D skenējumi, kas ļauj veidot kvalitatīvus modeļus atsevišķu būvju elementu restaurācijai un kapliču fasādēm kopumā.

Neatliekamie glābšanas un restaurācijas darbi:

- 26 mūra celtņu (kapliču) neatliekamie glābšanas-konservācijas darbi, valcēta skārda jumta seguma remonts u.c darbi;
- neatliekamie glābšanas darbi Reinholdu (*Reinhold*) dzimtas kaplicai – nosedzošā jumta remonts;
- neatliekamie glābšanas darbi Rindu kapliču atbalsta sienas jumta konservācijai;
- sagāzto un degradēto M. Pulpes, M. Ozoliņa dzimtas, A. Benjamiņas, J. Skrastiņa kapa pieminekļu avārijas stāvokļa likvidēšana;
- Veicenbreiera (*Weizenbreijer*) dzimtas apbedījumu kapličas restaurācija;
- Bokslafu (*Bockslaff*) dzimtas kapa pieminekļa restaurācija;
- vidi degradējošā objekta “Zemes mātes birojs” likvidēšana.

Restaurācijas projektu sagatavošana:

- Veicenbreiera (*Weizenbreijer*) dzimtas apbedījumu kapličas restaurācijas projekta izstrāde;
- Pihlava (*Pyhlausche*) un Krēgera (*Kröger*) dzimtas apbedījumu kapliču restaurācijas projektu izstrāde.

Zinātniski pētnieciskais darbs:

- Lielo kapu vēsturiskās attīstības un memoriālā parka izveidošanas materiālu apkopošana;
- Latvijas nacionālajā arhīvā “Latvijas Valsts vēstures arhīvs” krājumos esošo kapu inventāra grāmatu digitalizācija;
- neatliekamo glābšanas, konservācijas un restaurācijas darbu metodikas sagatavošana;
- atsevišķu objektu 3D skanēšanas un 3D modelēšanas darbi;
- brīvastāvošo pieminekļu, metāla nožogojumu u.c elementu uzmērīšana, kartografēšana un apraksta kartiņu sastādīšana (506 vienības);
- atsevišķu teritoriju ģeofizikālās apsekošanas darbi ar radiolokācijas metodi;
- Lielo kapu akmens materiālu sakārtošana akmens novietnē Varoņu ielā 13, Rīgā;
- Rindu kapličās esošā materiālu šķirošana un sakārtošana;
- uzsākta veidot Lielo kapu apbedīto personu datu bāze.

Sabiedrības izglītošanas un komunikāciju darbs:

- Lielo kapu sešu informatīvo stendu sagatavošana un uzstādīšana;
- informatīvā bukleta, latviešu un angļu valodās, sagatavošana un izdošana;
- Veicenbreijera dzimtas apbedījumu kapličas informatīvā stenda, par tās vēsturi un restaurāciju, sagatavošana un uzstādīšana.

Regulārie ikdienas darbi:

- pieminekļu pieguļošās teritorijas sakopšana sadarbībā ar SIA “Rīgas meži” daļu “Dārzi un parki”;
- pieminekļu aprūpe;
- grafiti tīrīšana no pieminekļiem, piemiņas plāksnēm, kapliču sienām u.c. objektiem.

6.4. Citi īstenotie projekti

- Godinot Lāčplēša Kara ordeņa kavalierus Latvijas simtgadē, pie Lielajiem kapiem uzstādīta piemiņas stēla Lāčplēša Kara ordeņa kavalieriem, kuri apbedīti Lielajos kapos. Stēla izgatavota pēc LR Aizsardzības ministrijas iniciatīvas;
- organizētas Nacionālo Bruņoto spēku karavīru talkas Rīgas Brāļu kapos;
- valsts svētku atzīmēšanas pasākumi pie Brīvības pieminekļa un Rīgas Brāļu kapos;
- nodrošināti Brīvības pieminekļa Goda telpas apmeklējumi un ekskursijas Rīgas Brāļu kapos;
- Latvijas valsts simtgades un Rīgas pilsētas pasākumu projektu programmas 2017.–2021. gadam ietvaros:
 - a) izdots buklets ar zibatmiņas karti “Rīgas Brāļu kapiem 100”;
 - b) izveidota tīmekļa vietne www.mansvaronis.lv;
 - c) uzsākta sociāla akcija, lai iesaistītu Latvijas iedzīvotājus stāstīt par savas ģimenes vai novada varoņiem, kuri piedalījušies Pirmajā pasaules karā un Latvijas Brīvības cīņās. Sabiedrību aicināja iesūtīt stāstus un fotogrāfijas par līdzilvēkiem, kas stiprinājuši piederības sajūtu un cieņu savai dzimtenei;
 - d) izdoti informatīvi materiāli – buklets, plakāts, skrejlapa un pastkartītes akcijas “Latvijas varonis – no senatnes tagadnē” ietvaros;
 - e) izveidota fotoizstāde “Brīvības piemineklis–veltījums Latvijai”.
- sniegtas intervijas masu medijos (TV, radio, interneta portālos u.c.) par aktuāliem Aģentūras darba jautājumiem, noorganizētas divas starptautiskās konferences “Senās kapsētas un memoriāli pilsētvidē Rīgā, Latvijā, Eiropā. Teorija. Prakse. Pieredze” un “Sakrālais kultūras mantojums pilsētvidē, pieminekļos, memoriālos un piemiņas zīmēs Rīgā un Eiropā. Saglabāšana, pieredze, prakse un atziņas”;
- sagatavots un publicēts izdevums “Lielie kapi – Rīgas nekropole. Mājvieta valstiskuma un nacionālas apziņas stiprinātājiem”.

Aģentūras pārstāvji ik gadus ir piedalījušies dažādos pasākumos par kultūras mantojuma saglabāšanas, izmantošanas un tā pētniecības problēmām Latvijā (Eiropas kultūras mantojuma dienas u.c.) un ārpus tās (Igaunija, Lietuva, Krievija, Somija, Polija, Zviedrija, Apvienotā Karaliste, Vācija, Francija, Beļģija u.c.).

Pieminekļu integrācijas veicināšanai pilsētvidē un sabiedriskajā apītē Aģentūra sadarbojas ar Rīgas pilsētas pašvaldības institūcijām, LR Kultūras ministriju, LR Aizsardzības ministriju, Nacionālā kultūras mantojuma pārvaldi, izglītības iestādēm (Latvijas Nacionālo Aizsardzības akadēmiju, Rīgas Tehnisko universitāti, Rīgas Celtniecības koledžu, Rīgas 33. vidusskolu, Rīgas Anniņmuižas vidusskolu u.c.), nevalstiskajām organizācijām un Nacionālo bruņoto spēku struktūrām u.c. Pārskata periodā aktualizēta sadarbība ar Rīgas skolām. Patriotiskās audzināšanas ietvaros – skolēni uzkopj piemiņas vietas, kas saistītas ar Latvijas valsts tapšanu un Brīvības cīņām, piemēram – Latvijas neatkarības cīņu vietu Bolderājā “Bumbukalniņš”, pieminekli 6. Rīgas kājnieku pulka karavīriem, Rīgas Brāļu kapi u.c.

Kopumā Stratēģijā 2017.–2019. gadam izvirzītie mērķi un uzdevumi ir īstenoti sekmīgi; detalizēta darbības rezultātu izpildes analīze, identificējot kavējošos un veicinošos faktorus ietverta 2017., 2018. un 2019. gada publiskajos pārskatos (2019. gada publiskais pārskats ir sagatavošanā), kas kalpo par pamatu šīs stratēģijas izstrādei, nodrošinot plānoto mērķu, rezultātu un rezultatīvo rādītāju pēctecību.

VII Aģentūras finansēšanas avoti, izlietošanas principi un ieņēmumu izlietojums

Aģentūras finanšu līdzekļus veido:

- Rīgas pilsētas pašvaldības budžeta dotācija;
- Rīgas pilsētas pašvaldības investīciju programma;
- valsts budžeta mērķdotācijas;
- citi pašu ieņēmumi;
- novēlējumi, ziedojumi un dāvinājumi.

Aģentūras budžetu pēc savu funkciju nodrošināšanas var iedalīt divās izdevumu daļās: Aģentūras saimnieciskās uzturēšanas un pieminekļu restaurācijas-aprūpes izdevumos, kurus koordinē un vada administrācija un nozaru speciālisti.

Ikgadējais finansējuma apmērs Rīgas sabiedrisko pieminekļu aprūpei vai restaurācijai ir atkarīgs no kopējās Rīgas pilsētas pašvaldības dotācijas. Pieminekļu sakopšanas finansēšana notiek pēc iepriekš apstiprinātajiem darba plāniem, esošā finansējuma ietvaros, vienlaikus arī operatīvi reaģējot uz situācijas izmaiņām, piemēram, ja kļuvis pieejams iepriekš neplānots papildus finansējums no ziedojuma vai novēlējuma, vai steidzami jāveic kāda kritiskā tehniskā stāvoklī esoša objekta konservācija vai restaurācija, lai paglābtu to no tālākas bojāejas, kā arī projektu konkursos atbalstīti iesniegtie pieteikumi.

LR Kultūras ministrijas daļējais finansējums paredzēts divu lielāko nacionālās nozīmes pieminekļu – Brīvības pieminekļa un Rīgas Brāļu kapu ansambļa restaurācijas projektiem. Šis finansējums ir regulārs no 36 līdz 50 tūkst. EUR gadā un ir atkarīgs no kopējā kultūras mantojuma saglabāšanai piešķirtā finansējuma. 2017. un 2018. gadā ministrija piešķir arī finansējumu Lielajiem kapiem 200 tūkst. EUR apmērā.

LR Saeimā tiek virzīts Brīvības pieminekļa un Rīgas Brāļu kapu likuma projekts (likumprojekta Nr. 39/Lp13), kurā paredzēts, ka šos objektus valsts pārņemt savā īpašumā, bet aprūpi un restaurāciju deleģētu kādai valsts vai pašvaldības institūcijai.

Kopumā Aģentūras rīcībā esošie līdzekļi nav pietiekoši pieminekļu, memoriālu (izņemot Rīgas Brāļu kapus) un Lielo kapu apsaimniekošanai.

Apdrošināšanas akciju sabiedrība “BTA Baltic Insurance Company” bez atlīdzības veic Brīvības pieminekļa apdrošināšanu par 1 500 000 EUR. Polise papildināta ar īpašiem nosacījumiem par papildus apdrošināšanas risku pret sīku huligānismu, t.i., ja piemineklis tiek apgānīts vai tam izdarīti nebūtiski bojājumi, piemēram, sveču notecējumi. Apdrošināšanas atlīdzība par vienu sīka huligānisma gadījumu ir 250 EUR apmērā un nebūtisku bojājuma gadījumā 400 EUR apmērā tiek ieskaitīta Aģentūras budžetā un to izmanto ikgadējai Brīvības pieminekļa aprūpei.

Aģentūrai ir atvērts ziedojumu konts, kurā fiziskas un juridiskas personas pēc savas iniciatīvas var pārskaitīt līdzekļus nacionālo simbolu saglabāšanai un atjaunošanai. Rīgas Brāļu kapos un Brīvības pieminekļi izvietotas ziedojumu urnas. Papildus norisinās darbs ar juridiskām personām konkrētu restaurācijas, aprūpes, labiekārtošanas u.c. projektu atbalstam Rīgas Brāļu kapos, Lielajos kapos u.c. sabiedriskajos pieminekļos.

Īpašs sadarbības modelis izveidojies ar nodibinājumu “Rīgas Brāļu kapu un Latvijas vēsturiskā mantojuma fonds”, kura piesaistītie restaurācijas speciālisti Aģentūras uzraudzībā veic Rīgas Brāļu kapu restaurācijas darbus.

Pateicībā par ziedotāju atbalstu Rīgas Brāļu kapu depozitārijā *Godam un pateicībai* veikti pieci jauni ziedotāju vārdu gravējumi ziedotāju goda plāksnēs.

VIII Aģentūras attīstības prioritātes

8.1. Attīstības vīzija un vispārējie mērķi

▪ **Vīzija**

Rīgas pieminekļi un memoriāli – pievilcīgi, interesanti un daudzveidīgi apskates un izziņas objekti. Rīgas pilsētvide ir kvalitatīva un estētiski pievilcīga, kas piedāvā kultūras vērtības, tai skaitā, pieminekļus, vides skulptūras, memoriālus un vēsturiskās kapsētas.

Pilsētvides attīstība sabalansējot kultūrvēsturiskā mantojuma un pilsētai raksturīgās ainavas saglabāšanu un laikmetīgu iezīmju ieviešanu.

▪ **Misija**

Veicināt pieminekļu nozares sakārtošanu un attīstību pilsētvīdē, kas ir bagāta ar kultūrvēsturisko mantojumu un multikulturālām tradīcijām, tādejādi veicinot kopējo pilsētas pozitīvā tēla attīstību.

▪ **Mērķis**

Dzīves kvalitāti veicinoša pilsētvide. Rīgas pieminekļu kvalitatīva un mūsdienīga uzturēšana un regulāra atjaunošana un popularizēšana.

8.2. Rīgas pieminekļu saimniecības attīstības pamatprincipi

▪ **Ilgspējīga attīstība**

Pieminekļu un kultūras mantojuma saglabāšanas ir nepārtrauktā attīstībā, nodrošinot rīdziniekiem, Latvijas iedzīvotājiem un ārvalstu tūristus ar estētisku un kvalitatīvu pilsētas kultūrvidi.

▪ **Pieminekļi kā tūrisma objekts**

Rīgai ir liels tūrisma attīstības potenciāls, jo šeit koncentrējas un turpina attīstīties daudzveidīgas tūrisma nozares. Pieminekļi ir kultūras resurss, kas papildina Rīgas tūrisma piedāvājumu un ir tā neatņemama sastāvdaļa.

▪ **Informācijas pieejamība**

Ikviens interesents tiek nodrošināts ar viegli pieejamu nepieciešamo informāciju par Rīgas pieminekļiem - to vēsturi, autoriem un atrašanās vietu u.c. Aģentūras tīmekļavietnēs www.rigaspieminekli.lv, www.rigasbralukapi.lv informācija pastāvīgi tiek aktualizēta un papildināta. Papildus pie pieminekļiem uzstādītas informatīvās zīmēs, informatīvie stendi un sagatavoti bukleti par Aģentūras pārziņā esošajiem objektiem, kas tiek izplatīti tūrisma informācijas punktos.

▪ **Pievilcīga tēla veidošana un uzturēšana**

Aģentūrā notiek mērķtiecīgs darbs, lai palielinātu pieminekļu nozīmi Rīgas tēla veidošanā, kā arī aktualizēt Rīgas pieminekļu un to aprūpes kvalitātes uzlabošanu.

▪ **Sadarbība un pašiniciatīva**

Pašvaldības, valsts, nevalstiskā sektora un privāto uzņēmumu kopējie projekti tiek izstrādāti un realizēti, lai veicinātu ilgtspējīgu kultūras mantojuma saglabāšanas attīstību un stabilitāti.

- **Modernizācija**
Pieminekļu ikdienas aprūpē un restaurācijā tiek pielietotas jaunākās tehnoloģijas.
- **Vides pieejamība**
Pieminekļi un memoriāli, to piegulošās teritorijas iespēju robežās ir pieejamas cilvēkiem ar kustību traucējumiem.

8.3. Rīcības virzieni mērķu un plānoto rezultātu sasniegšanai, sniedzamo pakalpojumu attīstība un ieviešana

8.3.1. Rīgas pilsētas pieminekļu kā atpazīstamu tūrisma objektu pozicionēšana:

- analizēt sabiedrības intereses un prognozēt tendences;
- apgūt ārzemju speciālistu pieredzi pieminekļu aprūpē, uzturēšanā un restaurācijā, iepazīstot vēsturiskās iestrādes un pieredzi Sanktpēterburgā, Maskavā, Brēmenē, Tallinā, Viļņā, Stokholmā, Briselē, Atēnās, Pori u.c.

8.3.2. Rīgas pieminekļi – pievilcīga un atpazīstama pilsētas tēla veidošanas elements:

- Rīgas pieminekļu (kā produkta) virzība tirgū:
 - a) nodrošināt kvalitatīvas informācijas pieejamību par pieminekļiem;
 - b) pozicionēt Rīgu kā pieminekļu pilsētas ainavas neatņemamu sastāvdaļu;
 - c) veicināt ārpus pilsētas centra uzstādīto pieminekļu popularizēšanu, to iekļaušanu tūrisma informatīvajos materiālos un citu apskates objektu sarakstos;
 - d) maksimāli nodrošināt visos objektos vides pieejamību cilvēkiem ar kustību traucējumiem;
 - e) organizēt informatīvus kultūras pasākumus par pieminekļiem.
- Popularizēt Rīgas pieminekļus starptautiskos pasākumos.

8.3.3. Rīgas publiskajā ārtelpā esošo un jaunu pieminekļu radīšanai labvēlīgu apstākļu veicināšana:

- veicināt darbības attīstību, kas vērsta uz vietējās kultūras, nacionālās identitātes nostiprināšanu;
- uzraudzīt valdījumā esošo pieminekļu un to fragmentu saglabāšanu, restaurēšanu un uzturēšanu;
- aktivizēt vietējo un ārvalstu investīciju un fondu piesaisti, lai nodrošinātu ātrāku Rīgas pieminekļu tehniskā un estētiskā stāvokļa uzlabošanu;
- veicināt semināru un konferenču vai cita veida izglītojošu un pieredzes apmaiņas pasākumu organizēšanu par aktuāliem kultūras mantojuma saglabāšanas jautājumiem;
- īstenot kopīgus pasākumus ar valsts un nevalstiskajām organizācijām, komercsabiedrībām un individuālajiem uzņēmējiem;
- iesaistīt kultūras mantojuma saglabāšanas profesionāļus un sabiedrības pārstāvjus Aģentūras aktuālo un diskutablu jautājumu apspriešanā un risināšanā;
- veidot aktīvu, konstruktīvu un lietīšķu sadarbību starp valsts, nevalstisko un pašvaldību sektoru.

8.3.4. Kvalitatīvas infrastruktūras izveidošana, pieejamības un atklātības veicināšana:

- vienotas pilsētas pieminekļu informatīvās datu bāzes uzturēšana un aktualizēšana;

- pieejamās vides informācijas izveide un vienotu informācijas zīmju uzstādīšana.

8.4. 2020.–2022. gados plānotie darbi un projekti

8.4.1. Sabiedrisko pieminekļu nodaļas darba plāns:

8.4.1.1. Pieminekļu restaurācija:

- Rīgas 700 gadu jubilejas paviljona, Kronvalda parkā;
- Ķīniešu paviljona, Kronvalda parkā;
- Pieminekļa 1905. gada notikumiem, Grīziņkalnā;
- pieminekļa A. Upītim pamatnes nostiprināšana un bronzas tēla aprūpe-restaurācija;

8.4.1.2. Projektu izstrāde:

- 1991. gada barikāžu piemiņas zīmes pieguļošās teritorijas ģenerālplāna un labiekārtojuma projekta izstrāde;
- Rīgas 700 gadu jubilejas paviljona, Kronvalda parkā, restaurācijas projekta izstrāde;
- 1. bruņotā divizionā Autotanku pulka karavīriem pieminekļa, teritorijas rekonstrukcijas un labiekārtošanas tehniskā projekta izstrāde;
- pieminekļu izgaismošanas projektu izstrāde.

8.4.1.3. Pieminekļu teritorijas labiekārtošanas projektu realizācija:

- Raiņa pieminekļa terases rekonstrukcijas projekta realizācija;
- pieminekļa 6. Rīgas pulka karavīriem (Sudrabkalniņš) teritorijas rekonstrukcijas un labiekārtošanas projekta izstrāde un realizācija;
- 1. bruņotā divizionā Autotanku pulka karavīriem pieminekļa teritorijas rekonstrukcijas un labiekārtošanas projekta realizācija;
- memoriāla nacisma upuru piemiņas vietas Rumbulā pieguļošās meža teritorijas sakopšana, dekoratīvo stādījumu atjaunošana un soliņu remonts;
- Brēmenes pilsoņu iniciatīvas grupas dāvinājuma Brēmenes sadraudzības pilsētai Rīgai – piemiņas akmens holokausta upuru piemiņai uzstādīšana Rīgas geto muzeja teritorijā;
- memoriāla otrā pasaules kara upuriem, Biķerniekos, pieminekļa balstu remontdarbi;
- pieminekļu izgaismošanas projektu realizācija.

8.4.1.4. Brīvības pieminekļa izgaismošana.

8.4.1.5. Sagatavot un uzstādīt pieminekļu informatīvās zīmes.

8.4.1.6. Turpināt veidot piemiņas plākšņu uzskaiti un kartotēku.

8.4.2. Rīgas Brāļu kapos plānotie darbi:

8.4.2.1. Restaurācija:

- *Svētās uguns* altāra aprūpe-restaurācija;
- perimetrālās sienas fragmenta (gar Aizsaules ielu) restaurācija;
- *Svētās uguns* terases kubu masīvu restaurācija;
- *Svētās uguns* terases perimetri ar uzejām restaurācija;
- centrālā kapu lauka D sektora sienas deformēto mūra fragmentu, kāpņu ar laukumiem un šūnakmens apšuvuma restaurācija;
- *Varoņu terases* un centrālā kapu lauka perimetrālo ceļu rekonstrukcija;
- šūnakmens laukumu iesegumu restaurācija;
- žoga un vārtu, gar Meža kapiem, atjaunošana;
- bojāto un trūkstošo kapu plākšņu atjaunošana.

8.4.2.2. Regulārā aprūpe:

- kapu plākšņu regulārā aprūpe (tīrīšana, nomaiņa);
- skulptūru un dekoratīvo elementu regulārā aprūpe (tīrīšana, lokāla pieveidošana un aizsargpārklāšana);
- šūnakmens masīvu un elementu lokāla regulārā aprūpe (tīrīšana, lokāla pieveidošana un šuvošana).

8.4.2.3. Sadarbībā ar Rīgas domes Satiksmes departamentu – Rīgas Brāļu kapu Centrālo vārtu priekšlaukuma rekonstrukcija, satiksmes pārkārtošana.

8.4.2.4. Turpināt darbu pie vides pieejamības nodrošināšanas personām ar kustību traucējumiem Rīgas Brāļu kapu memoriālajā ansablī.

8.4.3. Lielajos kapos plānotie darbi:

Plānojamā darbu periodā, kā viens no galvenajiem darbu virzieniem ir izvirzīts pakāpeniska sagāzto un degradēto pieminekļu avārijas stāvokļa likvidācija, saskaņā ar izstrādāto darbu metodiku (40 pieminekļi). Pieminekļu sakārtošanas prioritāro secību izvērtē katras restaurācijas sezonas sākumā, apsekojot objektus pēc ziemas perioda un ņemot vērā aktuālos atzīmējamus vai pieminamos vēstures notikumus (darbu apjomi ir atkarīgi no pieejamā finansējuma).

8.4.3.1. Veicamie darbi:

- turpināt veikt pētījumus par Lielajos kapos apbedītajām personām un to pieminekļiem, ieskaitot apbedījumu kapličas;
- turpināt veidot apbedīto personu datu bāzi, papildinot to ar pētniecības procesā iegūtajiem materiāliem;
- turpināt pētījumus par Lielo kapu attīstības procesu un zaudēto pieminekļu likteņiem;
- kapu plākšņu, apsekošana, kartēšana un uzskaites kartiņu sastādīšana;
- neatliekamie aprūpes, restaurācijas un uzturēšanas darbi;
- ilgtermiņa aprūpes, restaurācijas un uzturēšanas darbi;
- ikdienas pieminekļu uzturēšanas darbi.

8.4.3.2. Pieminekļu restaurācija:

- Erhardu dzimtas kapa piemineklis;
- Rohlava kapa piemineklis;
- Vērmaņu dzimtas kapa piemineklis;
- Boses dzimtas kapa piemineklis;
- Janelsiša kapa piemineklis;
- P. Liepiņa kapa piemineklis;
- Krūmiņu dzimtas kapa piemineklis;
- Vanagu dzimtas kapa piemineklis;
- Gaudereru dzimtas kapa pieminekļa restaurācija.

8.4.3.3. Izstrādājāmie projekti:

- izvadīšanas kapličas, t.s., Zvanu torņa fasādes restaurācijas projekts;
- Rindu kapliču portālu un aizmugurējās atbalsta sienas restaurācijas projekts;
- Reinholdu dzimtas apbedījumu kapličas fasādes restaurācijas projekts.

8.4.3.4. Realizējamie sagatavotie projekti:

- Krēgeru dzimtas apbedījumu kapličas restaurācija;

- Pihlava dzimtas apbedījumu kapličas restaurācija.

8.4.4. Akmens materiālu novietnes Varoņu ielā 13, Rīgā, pilnveidošana, attīstīšana un tehniskā aprīkošana.

8.5. Sadarbības veicināšana

8.5.1. Veicināt sadarbību ar Rīgas pilsētas pašvaldības izpilddirekcijām. Rīgas domes komitejām, departamentiem, aģentūrām, kapitālsabiedrībām un nodibinājumiem; valsts institūcijām, nevalstiskajām organizācijām un ieinteresētajām privātpersonām.

8.5.2. Uzlabot sadarbību (regulāra informācijas apmaiņa, darbības koordinācija, kopīgu projektu finansēšana un īstenošana) ar pieminekļu saimniecību saistītām nozarēm:

- regulāra sadarbība un komunikācija ar tūrisma firmām par esošo apskates objektu pilnveidošanu, balstoties uz interesentu pieprasījumiem un ierosinājumiem;
- sadarbība ar uzraugošajām un konsultējošām institūcijām.

8.5.3. Paplašināt starptautisko sadarbību pieminekļu aprūpē un restaurācijā; veidot starptautisku sadarbības tīklu un pieredzes apmaiņu ar citām Eiropas pilsētām un Rīgas sadraudzības pilsētām, jo īpaši Baltijas jūras reģiona valstīs.

IX Stratēģijas aktualizēšanas un īstenošanas novērtēšanas kārtība

Stratēģijā plānotās darbības gaitu izvērtē katru gadu, tā tiek aktualizēta, precizējot mainīgos datus. Katra gada Aģentūras darba pārskatā tiek iekļauts izmaiņu apraksts un to pamatojums.

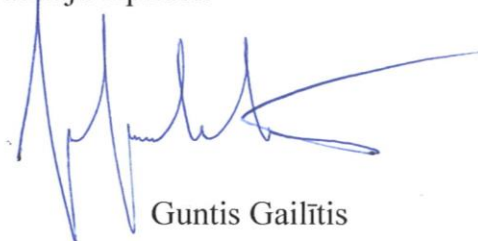
Stratēģijā plānoto rezultātu izpildi novērtē ne retāk kā reizi trijos gados pēc kārtējā stratēģijas plānošanas cikla beigām.

Novērtējumā par stratēģijas īstenošanu iekļauj šādu informāciju:

- sasniegtais atbilstoši izvirzītajiem mērķiem, novērtējot mērķu sasniegšanas pakāpi;
- darbības rezultātu izpildes analīze, identificējot kavējošos un veicinošos faktorus, kā arī izdarot secinājumus, kas pamato jaunā plānošanas cikla stratēģijā izvirzītos darbības virzienu mērķus un vidēja termiņa prioritātes;
- cita informācija, kuru Aģentūra uzskata par svarīgu, lai atspoguļotu stratēģijas īstenošanas laikā sasniegto.

Stratēģijas novērtējums kalpo par pamatu nākamā plānošanas cikla stratēģijas izstrādei, nodrošinot plānoto mērķu, rezultātu un rezultatīvo rādītāju izpildei.

Rīgas pašvaldības aģentūras
"Rīgas pieminekļu aģentūra"
direktors

Guntis Gailītis

Rīgas pašvaldības aģentūras
"Rīgas pieminekļu aģentūra"
galvenā speciāliste

Guna Vainovska

28.05.2020

Rīgas pašvaldības aģentūras
"Rīgas pieminekļu aģentūra"
jurists

Rolands Beļevičs

28.05.2020

Rīgas pašvaldības aģentūras
"Rīgas pieminekļu aģentūra"
galvenā speciāliste

Iveta Reča

28.05.2020

Rīgas pašvaldības aģentūras
"Rīgas pieminekļu aģentūra"
Sabiedrisko pieminekļu nodaļas
vadītāja

Mārīte Šenberga

28.05.2020